

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — St. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, dne 11. februarja 1926.

Telefon št. 552.

STEV. 18.

Naše gospodarstvo v letu 1925.

Upravni odbor Izvozne Banke v Beogradu je pripravil za dvajseti redni občni zbor banke, ki se bo vršil 14. t. m. poročilo, ki nam ne kaže samo položaja te važne ustanove, ampak nam nudi obenem prav pregledno sliko o položaju celokupnega narodnega gospodarstva v državi, tako, da je poročilo istočasno lepa študija gospodarsko finančnih prilik naše države. Iz obširnega poročila bomo pričeli v kratkih stavkih samo to, kar nam je najbolj zanimati naše čitatelje.

Izza naše osvoboditve in ujedinjenja je celokupna domača produkcija pridobila v vsakim letom na intenzivnosti in na obsegu, tako da so bile pri raznih strokah vedno večje množine dobrin na razpolago in to poleg vseh težav in zaprek, ki so prihajale s strani, od koder je bilo pričakovati podpore in olajšav in neglede na velika težka državna bremena, ki so pritiskala na našo proizvodnjo z vedno večjo silo.

Kar se tiče poljedelske produkcije, je ta končala leto 1925 s povoljnimi rezultati, v kolikor je bila žetev dobra. Industrijska proizvodnja nasprotno je nazadovala. Glede mnogih vrst se je reducirala, kje manj, kje več, a mestoma se je celo ustavila.

Sladkorne repe se je v prošlem letu nasejalo manj nego 1914. Nasejana površina je znašala samo 34.970 ha napram 49.686 ha v letu 1924. Tudi pridelek tobaka je padel. Pričakuje se celokupno 10—11 milijonov kg tobaka. Vzrok za to ne leži mogoče v nesposobnosti producentov, ampak so zmanjšano produkcijo povzročile nizke uradne cene za odkup tobaka. — Jablan je bilo v celi državi leta 1925 6.535.850. Letina je bila dobra. S trto je bilo v letu 1923 nasajenih 166.785 ha, v letu 1924 165.419 ha, medtem ko za preteklo leto ni še uradnih podatkov, dasi ni pričakovati večje razlike. Gozdov je v državi za 7.684.240 ha; eksploatacija se je vršila v preteklem letu v mnogo manjšem obsegu nego v prejšnjih letih.

Dne 1. januarja 1924 smo imeli 1.062.893 konj, 2.496.723 prašičev, 1.730.204 koz, 3.869.985 goved, 7.639.257 ovc, 14.195.968 perutnine.

Industrijska produkcija se ni nahajala tekom leta 1925 v dobrem položaju. Mnoga podjetja so skrčila produkcijo, mnoga so ustavile obratovanje, mnoga so prišla v konkurz, a mnoga stoje pred konkurzom. Vsled tega se je postavila tudi prognoza, da bo od 1. septembra p. l. do konca avgusta 1926 izvoz industrijskih produktov mogoče za 28% manjši kot je bilo predvideti za prejšnje leto. Zlasti je trpela v preteklem letu lesna industrija.

Dasi je v preteklem letu stopila v veljavo obča carinska tarifa, ki je uvedla za mnoga podjetja carinsko zaščito, dasi so se za gotove predmete ukinile ali znižale izvozne carine, da si so se, a to precej pozno, znižali železniški tarifi in se ni, kakor v prejšnjih letih, tako težko občutilo pomanjkanje kapitalov, je vendar industrijska produkcija glede nekaterih strok močno padla. Vzrok za to je slaba ali sploh nikaka rentabilnost. — Tako pri agrikulturni, kakor tudi industrijski produkciji, izključujejo pri nas vsako rentabilnost predvsem pretirano visoke državne dajatve, a pretirano visoke državne dajatve, zlasti težki posredni davki, ki potudijo delavno moč in kredite, a poleg tega tudi ojačani dinar. Poleg teh dveh vzrokov je še omeniti, da imajo gotov vpliv tudi mednarodne cene, kakor tudi diferiranje napram zlatu valut nekaterih tujih držav, v katere izvažamo naše proizvode.

Naši poljedelci prodajo svoje pridelke, kakor cerealijske, živino itd. po nizkih cenah, a to kar kupijo, plačajo drago. Naši industrijalci plačajo drago delavno moč, kakor tudi kredite in vse drugo, kar je v zvezi s produkcijo. To je posledica težkih državnih in drugih javnih dajatev, a zlasti posrednih davkov. Ako se k temu prišteva še dejstvo ojačanega dinarja, zbog česa morajo prodati v inozemstvo svoje proizvode bolj po ceni, tedaj je razumljivo, da reducirajo mno-

gi svojo produkcijo, ali da obrat sploh opustijo.

Naša produkcija sploh ne ve, da obstajajo ministrstva, ki imajo nalogo, da ji pomagajo in da blažijo vse zapreke, ampak čuti samo in to zelo težko, ministrstvo financ, toda v negativnem pravcu. Ministrstva trgovine in industrije, poljedelstva in vod, šum in rud in agrarne reforme, morajo nuditi domači produkciji največjo zaščito in podporo in to z najboljšo voljo, poletom in energijo. Ne sme se pozabiti, da brez gospodarskega napredka naše države, ne more biti tudi ne napredna v vseh raznih drugih panogah državnega življenja.

Razsodbe upravnega sodišča v Celju.

Izredu prispevki za posebno porabo cest.

(Konec.)

1. V prvi tožni točki tožitelj trdi, da ni v izvanredni meri uporabljal ceste. Tožitelj pa ne trdi, da bi toženo upravno oblastvo ne ugotovilo vseh činjenic, potrebnih za podvajanje stanja stvari pod nedoločni pojem »izredne uporabe«, predpisanega v abstraktni pravni normi. Iz upravnih spisov tudi sledi, da se je število tožiteljevih voženj s tovornimi avtomobili po predmetni okrajni cesti z zaslišanjem tožiteljevega zastopnika samega točno ugotovilo tako za leto 1922, kakor za leto 1923. Ako pa so činjenice, potrebne za ugotovitev prekomerne ali normalne porabe okrajne ceste ugotovljene, potem gradbena direkcija to ugotovljeno uporabo ceste ocenjuje za prekomerno ali za normalno uporabo povsem po svojem svobodnem preudarku na osnovi svojega lastnega strokovnega znanja in svojih lastnih izkušenj. V smislu čl. 19. zakona o upravnih sodiščih pa tožba na upravno sodišče ni dopustna v stvareh, v katerih in kolikor so upravna oblastva po pozitivnem pravu upravičena odločati po svobodnem preudarku. Iz

tega razloga se je morala ta tožna točka zavrniti kot nedopustna;

2. § 6. odst. 2. zakona o gradnji in vzdrževanju javnih nedržavnih cest na Štajerskem v besedilu čl. 1. zakona od 26. 4. 1924, štaj. dež. zak. št. 30 določa: »Ako se porablja in obrablja okrajne ceste ali cestni objekti po industrijskih, rudarskih ali trgovskih podjetjih ali po drugih fizičnih ali pravnih osebah, bodisi z lastnimi, bodisi z najetimi vozovi, tako izvanredno, da je treba izdajati za njih vzdrževanje in popraviljanje okrajna sredstva v nenavadni izmeri, zamorejo se dotičniki prisiliti, da plačujejo primeren izvanreden donesek za obrabljanje ceste, povzročeno po njihovem prometu in sicer toliko, kolikor se zaradi te večje porabe povišajo stroški za vzdrževanje ceste.«

Vprašanje, ali je zbog točno ugotovljenega števila voženj s tovornimi avtomobili tvrdka povzročala znatno višje stroške za vzdrževanje in da je zbog tega treba izdajati za vzdrževanje in popraviljanje okrajna sredstva v nenavadni izmeri, to vprašanje se da rešiti le na podstavi mnenja gradbenotehničnih izvedencev. Povsem umljivo je sicer, da se ob večjem številu prekomernih porabnikov in po preteku daljše dobe ne da povsem točno ugotoviti znesek, ki ga prekomerne vožnje določenega podjetja povzročajo, vendar pa je na osnovi izkušenj z vožnjami s tovornimi avtomobili pri cestah slične kakovosti vsekakor mogoče v okroglih zneskih določiti približno višino višjih stroškov oziroma vsaj znesek, ki zanesljivo ni višji, marveč kvečkemu nižji od bržkone naraslih višjih stroškov. To se je v danem primeru tudi zgodilo in je pritegnjeni uradni izvedenec ptujske okrožne gradbene sekcije ugotovil, da od okrajnega zastopa zahtevani izredni prispevek 2500 Din ni previsok. Res, da je okrajni zastop trdil dvakratno tedensko vožnjo, dočim so poznejše, po zaslišanju uradnega izvedenca izvršene poizvedbe vsaj za leto 1922 dognale izdatno nižje število tovornih voženj, a gradbena direkcija je znesek 2500 Din odmerila tudi za obe leti skupaj in ne

LISTEK.

Pravila naših delniških družb.

Univ. prof. dr. Milan Škerlj.

(Nadaljevanje.)

Par statutov dovoljuje, da skupščina iz čistega dobička članom načelstva poleg statutarne taničeme da še posebno taničemo, slično takozvani superdividendi delničarjev. Vendar je stvar včasih nejasna v toliko, da pri redni taničemi ni povedan odstotek; v teh primerih, ki so pa prav redki, pravzaprav ni govora o supertaničemi, skupščina pač dovolji višjo ali nižjo taničemo. Glede posebne taničeme določa nekaj statutov, da jo skupščina lahko določi vsem članom načelstva ali le poedinim. Par statutov je celo tako previdnih, da izrecno prepuščajo skupščini določitev, ali naj superdividenda prednjači pred supertaničemo ali obratno. Neugoden je položaj načelstva lahko v onih redkih primerih, kjer dividenda prednjači pred taničemo, pa ni kot »redna« dividenda določena z izvestnim odstotkom. N. pr. rečeno je: iz čistega dobička se najprej dotira rezervni sklad, potem odmeri skupščina dividendo, od ostanka pa taničemo; no to je redkost, navadno je rečeno, da se za do-

tacijo rezervnega sklada izplača 5% dividenda, potem taničema. Zanimiv je slednjič statut, ki določa, da skupščina dovolji do 10% taničeme, da pa sme iz te taničeme poedinim članom načelstva, zlasti onim, ki so jim bili poverjeni posebni posli, dovoliti posebne nagrade. To že skoro ni več taničema, vsaj ne za posameznike, ki dobe tako nagrado. Le mimogrede naj opozorim na eno nevarnost taničeme: ker se meri od čistega dobička, sicer gotovo izpodbuja k dosegi čim večjega uspeha, zavaja pa tudi k preugodni oceni aktiv, prenziki oceni pasiv itd., k »barvanju« bilance. To že celo tam, kjer je tudi nadzorstvenemu svetu namenjena taničema.

c) Precej statutov odreja — navadno, pa ne vedno, poleg taničeme — poseben odplatek za vdeležbo pri sejah, za dangubo, za trud, s pristavkom, da je stvar skupščine določiti »vrednost« takozvanih »prezenčnih mark«. Ta sistem ima brez dvoma prednost, da skupščina sama ocenjuje delo članov načelstva in da manj delavni člani dobijo manj odplatka. V podrobnostih je tudi tu dokaj razlik, sploh pa imam utis, da je ta način odplatka v zadnjem času postal manj priljubljen. Nejasni so pri tem načinu odplatka oni statuti — le malo jih je — ki ne govore samo o zamudi časa, o vdeležbi pri sejah, nego tudi o trudu za družbo. Kako naj se dajejo prezenčne marke

za trud? Treba pač razumeti tako, da je mišljen trud, ki je spojen z vdeležbo pri sejah in z dangubo pri drugih poslih za družbo. Po mojem mnenju pa ta način odplatka kot edina nagrada sploh ni primeren tam, kjer člani načelstva za družbo ne delajo samo pri sejah. Samo v enem statutu je »vrednost« prezenčnih mark številčno določena, pa tudi to s pristavkom, da jo skupščina lahko izpremeni, kar je zlasti v časih nestalne vrednosti denarja prav.

d) Par statutov ne govori o prezenčnih markah in (ali) o taničemi, nego odreja, da gre članom načelstva (»načelstvu«) nagrada, kakor jo določi skupščina. To ni v skladu z regulativom, kajti tudi vrednost prezenčnih mark in višino taničeme določa skupščina, če jih ni določil statut. Treba torej sklepati, da mislijo statuti s takimi nagradami odplatek, ki nima niti oblike prezenčnih mark, niti oblike taničeme, nego je res nagrada v ožjem smislu, remuneracija, honorar (izraz »honorar« se parkrat tudi rabi). Zoper ta način odplatka ni načelnega prigovora; narobe, še svoje prednosti ima, ker prepušča skupščini individualizacijo po marljivosti in uspehih, samo bolj jasno naj bi se stvar povedala, nego se je v nekaterih primerih.

Bolj pogosto je rečeno, da sme skupščina — poleg drugačnega odplatka, navadno taničemo — posameznim članom

načelstva, včasih tudi vsem, dovoliti posebne nagrade. Zanimiva je določba izvestnega statuta, da se tak honorar, če ga višino določa skupščina, uračunava v 5%-no taničemo; če pa ta taničema ne zadostuje za priznani honorar, se presežek zaračuna na upravne stroške. O taničemi v pravnem smislu besede se da tu le govoriti, če se poseben honorar ali sploh ni priznal ali pa če je manjši od taničeme, v drugem primeru samo glede presežka.

d) Glede načina, kako se določi odplatek poedinim članom načelstva, je, kar se tiče taničeme, navadno rečeno, da si jo razdeli načelstvo samo po svoji volji, v enem primeru je rečeno, da po enakih delih. Precej pogosto pa ni rečeno o delitvi nič. Iz besedila statutov se da nekaterokrat razbrati, kakor da je stvar skupščine določiti odplatek individualno za poedine člane načelstva; vendar je to res mišljeno pač samo takrat, kadar skupščina individualno prizna posebno nagrado enemu ali poedinim članom načelstva, ne pa vsem. V poslednjem primeru bo naravnost misliti, da je nagrada kumulativna in stvar članov načelstva, kako si jo razdeli. Več jasnosti bi pa ne škodilo, ker se ne more reči, da je družbi vseeno, ali se člani načelstva spro radi nejasnih določb, ali ostanejo složni.

(Dalje sledi.)

le za eno leto. Pogrešek, napravljen vsled napačnega števila voženj, torej ni mogel neugodno vplivati pri določitvi višine posebnega prispevka. Iz tega razloga je moralo upravno sodišče tudi to drugo in deloma tudi tretjo točno točko zavrniti zaradi neosnovanosti.

3. Trditev, da bi se ne smelo kar za dve leti skupaj zahtevati izvanrednega prispevka za prekomerno uporabo ceste, ne drži. Ne da se tajiti, da je morda za izvanredne porabnike res prikladnejše, če se posebni prispevek predpiše takoj po preteku leta za vsako leto posebej, a v zgoraj navedenih odredbah štaj. dež. zakona o gradnji in vzdrževanju javnih nedržavnih cest in potov, to nikakor ni predpisano. Povsem nemogoče pa je seveda prispevek obvezno že vnaprej določiti in bi pristojno oblastvo kvečjemu moglo vnaprej razglasiti po kakšnih vidikih in načelih namerava postopati pri določitvi posebnega prispevka.

4. Tudi četrta točna točka je brez podlage. V kolikor je bil glede stvari, ki so se nanašale na upravo javnih nedržavnih cest in potov pred državnim preobratom pristojen bivši deželni odbor štajerski, je njega kompetenco v smislu osnovne uredbe o prehodni upravi v Sloveniji od 14. novembra 1918, Ur. list kos 11, prešla na stvarno pristojni oddelek narodne vlade oziroma deželne vlade, pozneje po ustanovitvi samostalne gradbene direkcije pa na gradbeno direkcijo. To stanje velja še danes, ker se gradbena direkcija še ni podredila oblastnemu velikemu županu, kakor to predvideva čl. 25. zakona o občni upravi.

Iz navedenih razlogov je moralo upravno sodišče tožbo zavrniti kot nesnovano.

Izrek o stroških se opira na člen 35. zakona o upravnih sodiščih.

SEJEM ZA KOŽUHOVINO V LJUBLJANI.

Izredni uspeh zadnjega organiziranega kožnega sejma v Ljubljani, ki se je vršil dne 26. in 27. januarja t. l., je napotil upravo velesejma in Lovsko zadrugo, da se priredi prve dneve meseca marca ponovni sejem za kožuhovino, na katerem se bodo prodajale kože vseh vrst divjačine dražbenim potom.

Neprodanega blaga je še veliko, katero naj lastniki nemudoma pošljejo na Upravo velesejma v Ljubljani, oddelek Divja koža. Zadnji sejem je prepričal vse, da se samo potom te organizacije dosežejo res prave cene za kožuhovino.

Pogoji za udeležbo so isti kot pri prvi prireditvi. Informacije, pismene in ustne, daje urad Ljubljanskega velesejma.

Ponarejanje vrednotnic.

(K. Tiefengruber.)

Ogromni kulturni in znanstveni napredki se stavijo seveda tudi tehnični izpopolnitvi pri izdelavi vrednostnih papirjev, posebno bankovcev, na razpolago. Naravnost neverjetno je torej dejstvo, da se ravno v novjšem času po Evropi širi ponarejanje bankovcev, povzročujoč neizmerno škodo prizadetim državam.

Če pa preiskujemo vzroke teh nenavadnih pojavov, se pa da stvar iz nenavadnih gospodarskih razmer vojne dobe vsaj deloma pojasniti.

Industrija bankovcev je delovala takorekoč s polno paro, da zadostuje gospodarskim potrebam v gotovih državah. Ni čuda, da se je pri izdelavi vrednostnih papirjev vtihotapilo marsikatero tehnično zanemarjenje, kajti treba je bilo delati s pomnoženo naglico.

Davno preizkušeni načini tiska z jeklorezi itd. so se polagoma umaknili priprostejšim metodam; razširil se je tudi krog tiskarn, ki so izdelovale novčance. Saj je tiskalo samo v Nemčiji med inflacijo kar 38 večjih podjetij noč in dan, da so zadostovale tedanjim ogromnim potrebam po novčanicah. Izdelava bankovcev je bila

preje strogo varovana tajnost, le redko komu dostopna, sedaj seveda, ko je na tisoče in tisoče ljudi sodelovalo pri tej obrti, si je marsikdo prisvojil takih znanosti, za katere le čaka prilikost, da jih izkorišča.

Seveda tudi splošna beda vsopodbudno vpliva na ponarejevalno podjetnost, tako da se je to zlo naglo razpaslo po Evropi, ter tudi bodočnost še marsikatero presenečenje obeta.

Brezobzirno in strogo sodnijsko zasledovanje novčaniških sleparjev sicer dosti zaleže, ali popolnega uspeha v zatiranju ponarejevalne kude ni upati, dokler tehnična izpopolnitev v izdelovanju novčanic ponarejanje ne onemogoči.

V tem smislu pa doživljamo ravno sodobniki hud konkurenčni boj med znanstveno tehniko in zločinstvom, kateremu so seveda kulturne pridobitve v grafični stroki tudi dostopne.

Nove metode svetlorisne in kemiografične industrije se posebno v Nemčiji razvijajo v umetniško obrt neverjetne preciznosti, saj je znano, da niti denarni svedoki niso varni pred osleparjenjem s ponarejenimi bankovci.

Več škode pa kakor z bankovci napravijo moderni pustolovci s ponarejenimi vrednostnimi papirji, delnicami, obveznicami itd.

Pretežna večina teh obrazcev je v grafičnem oziru prav priprosto izdelana; brez posebnega truda dobe ponarejalci v roke potrebne pripomočke, da preskrbe nerazločljive posnetke, takih vrednotnic.

Banke, ki so seveda pri takih sleparijah najbolj prizadete, so sedaj uveljavile svoji protikupe, ki naj vsaj začasno preprečijo zločine te vrste. Vrednostni natis na kurzskih papirjih se izvrši enotno od posebnih tiskarn, ki imajo za to posebno tajne naprave; skrivnostim pristnostnih znakov z lepa ni mogoče priti do živega.

Komaj se je uveljavil ta novi ukrep, že so umaknili rokovnjaški umetniki svoj delokrog iz tega polja.

V kriminalistični zgodovini zadnjih dogodkov je opaziti nekako premišljeno ustrojstvo skoro po celem svetu razpredenega ponarejevalnega kartela, ki si je izbral iz raznih vzrokov gotove vrste novčanic v ponarejanje.

Spretno so ti zločinci zadeli ravno bankovce, ki jih najnovejši tehnični izumi še niso dovolj zaščitili proti ponarejanju.

Zakaj se neki ti sleparji ne lotijo nemške marke, ali avstrijskega šilinga, kar bi se osobito v višjih vrednostih, prav čedno izplačalo?

Nemška novčarna si je prisvojila popolnoma nov način tiskanja, po katerem avtomatično z barvo prepojena plošča v enem odtisu napravi mnogobarvni posnetek.

Popolnoma nemogoče je namreč na ta način natiskane obrazce tudi v približni kakovosti reproducirati.

»Skupni tisk« imenuje tehnološka to postopanje, ki je sicer precej komplicirano, ali proti ponarejanju mu prisojajo absolutno varnost.

Na ta način tiskane novčance kažejo mnogobarvno omrežje. Posamezne barve, ki so v čvrstih kontrastih razvrščene, se na sliki brez posledkov dotikajo, brez da bi se poznala najmanjša praznina ali prehod iz ene barve v drugo.

Mogoče je vsako potezo natiskati s poljubno barvo v natančno odmerjeni prostornini.

Nemška državna tiskarna, kot lastnica tega patenta, bo sedaj tudi ostale vrednostne papirje izdelovala po načinu »skupnega tiska«.

Pred kratkim je dobila berlinska novčarna naročila za izdelavo bankovcev za državo Bolivija in Abesinija; za Turčijo pa je pravkar dobavo izvršila.

Nemčija je s svojo grafično iznajdbo si prisvojila trenutno prvenstvo v novčaniški industriji, si pridobila precejšen sloves, in zadnji dogodki sleparskih afer ji bodo služili kot najuspešnejša reklama za njeno državno tiskarno, ki skrbno varuje dragoceno grafično tajnost.

Vodne ceste.

Reke so bile brez dvoma najstarejša prometna sredstva zemlje; bile so instinktivno od človeštva rabljene, dolgo predno so se začela graditi kopna pota. Od davna je bilo morje za razvoj človeške kulture največje važnosti in tudi inicijativo za napravo vodnih cest je povzročilo morje. Globočina morja, razvoj brodogradnje in strojne tehnike so omogočili nepričakovano naraščanje in izpopolnitev morskih ladij, te so pa s svoje strani pripomogle do velikega razvoja morskih luk. Naraščajoči luški promet je povzročil posredno povzdigo vodnih cest, potem katerih se uvažajo zakladi z morja v notranjost kontinentov in v zamenjavo istih izvažajo produkti kontinentov k morju.

Vse kulturne države so spoznale gospodarski pomen vodnih cest in jih pospeševale. Posebno Francija je imela že v 17. stoletju zelo obširno mrežo parobrodarskih prekopov, ki so služili kot zveza med posameznimi naravnimi vodnimi cestami. Ko so se pa začele graditi železnice, je zanimanje za vodne ceste ponehalo in šele v 60. letih prejšnjega stoletja je opaziti zopetni razcvet prometa na vodnih cestah. V tem času so bile vodne ceste glede transportne tehnike zelo izboljšane, tako da je cenovitost, hitrost, sigurnost in rednost vodnih transportov naraščala. To so bile posledice regulacij plovnih vod, gradnja novih in izboljšanje starih pristanišč, kakor tudi s tem zvezane prekladalne naprave, skladišča in druge prometu namenjene naprave. Medtem ko se je v prvi polovici 19. stoletja gradilo prekope za ladje do 125 ton, se jih gradi sedaj za ladje do 600 ton in še več nosilnosti. Vse to je pripomoglo k zopetnemu oživljenju parobrodarstva na vodnih cestah.

Vodna pota v splošnem se imenujejo vsa ona prometna pota, po katerih se blago plavajoče prevažajo. To plavajoče prevažanje imenujemo plovba. Suhozemske vodne ceste imenujemo one vodne ceste, po katerih se plove z rečnimi ladjami. Vodne ceste se dele v naravne in umetne; k prvim spadajo vse one reke, ki so že po naravi pripravne za plovbo, k zadnjim pa vsi plovbi namenjeni prekopi in kanalizirane reke.

Pripomniti je, da so naravne vodne ceste samo pometom regulacijskih del sposobne za normalni promet in sicer sega ta naravni plovni del reke navadno samo do gornjega toka, ker je v tem delu radi močnega padca vode in mnogobrojnih kataraktov plovba ladij nemogoča. Do nedavno se tozadevna regulacijska dela niso izvršavala v interesu plovbe, temveč radi zavarovanja rečnih bregov. Šele potem, ko se je spoznal gospodarski pomen rečne plovbe, se je pri tozadevnih delih upoštevala rečna plovba in sicer z namenom plovbi nuditi dobro plovno vodo. Od nastanka parobrodarstva opažamo v vseh kulturnih državah težnjo za parobrodarstvo pripravne reke napraviti koristne interese narodnega gospodarstva.

Za mejne reke in reke, ki tečejo skozi več držav, kakor Donava, Rhein, so posebni mednarodni dogovori za skupna dela v varstvo bregov, za plovnost in za ohranitev dotičnih rečnih tokov, potem skupne pogodbe glede nadzora in podpore paroplovidnega obrata itd.

Umetne vodne ceste se dele v prekope in v kanalizirane reke. Prva skupina dosega zopet plovne in parobrodarske prekope. Druga delitev je suhozemski in maritimni prekopi. Parobrodarski prekopi so dobili svojo praktično vrednost šele z iznajdbo stanične zatvornice za premostitev raznih padcev in razvodij. Reke se kanalizirajo v svrhu omogočanja paroplovbe tudi pri najnižjem vodnem stanju, da se tako omogoča gospodarski obrat. To se doseže z zaježenjem odtekajoče vode s pomočjo vprek reke zidanih jezov različnih kontrakcij. Tem jezovom so priključene zatvornice za prehod ladij. Na rekah, kjer se tudi plavlja, se napravi še posebne zatvornice za plave. Vsa ta regulacijska dela omogočajo tudi izrabo vodnih sil

za proizvodnjo električne moči. Voda, ki odteka z ladje vred skozi zatvornico, predstavlja veliko moč, ki jo s pomočjo turbin in elektromotorjev prevorimo v električno energijo. Ta električna energija se da napeljati ne samo kot luč, temveč tudi kot moč za pogon poljedelskih in drugih strojev. Da navedem primer, omenjam projekt kanalizacije donavskih kataraktov in železnih vrat, ki omogočuje pridobitev okroglo 360.000 konjskih sil ne glede na to, da bi Donava šele potom teh del postala vele-parobrodarska cesta.

Največja tudi od nasprotnikov vodnih cest pripoznana prednost obstoja v tem, da je lastna teža, takozvana mrtva teža ladje v razmerju s tovarno težo ugodnejša, kakor pri železniških vagonih. Lastna teža ladij se giblje med 20 in 30 odstotki tovarne teže, medtem ko pri železniških vagonih to razmerje naraste na 40 do 50 odstotkov. Že samo ta obratnotenična prednost omogoča, da je postavitev vozovnice pri vodnih cestah lahko vedno nižji od železniškega. Poleg teh stopi še druga prednost: stroški za pogon ladij — pri enakih tovarnih težah — so namreč za približno eno petino manjši kakor pri železnici.

Glede stalnosti in točnosti prometa na vodnih cestah je treba omeniti, da so vodne ceste v prvi vrsti namenjene transportu manjvrednih množinskih tovorov, pri katerih hitrost in oddajanje ni posebne važnosti. Tudi kar se tiče dobavnega roka — posebno na velike daljave — sta si železniki in vodni transport precej enaka. Na vodnih cestah je dobavni rok v prometu po reki navzdol še ugodnejši kot pri železnicah.

Pod komercialno vrednostjo vodnih cest razumemo ono denarno vsoto, katero prištedimo v slučaju, da se za transport blaga plača nizke vodne, mesto visokih železniških tarifov. Ti prihranki so zelo znatni in večajo narodno premoženje.

Železnica in vodna cesta si medsebojno ne škodujeta, temveč izpopolnjujeta. Po statistikah Nemčije, Francije, Anglije in severne Amerike izkazujejo ravno one železnice, ki vozijo vzporedno veletokom, veliko večje dohodke, kakor druge; to pa zato, ker so te železnice poleg vodnih cest od nedobičkanosnih množinskih transportov razbremenjene in ker one ob vodnih cestah nastale tovarne svoje višje tarifirane produkte odpravijo po železnici.

Trgovina.

Za izvoznike vin v ČSR. Češkoslovaška tvrdka v Brnu (CSR), katere lastnik je izvrsten strokovnjak v vinski stroki, sprejme zastopstva tukajšnjih večjih tvrdk, ki bi mogle uspešno izvažati vina tukajšnje proveniencie v ČSR. Interesenti se lahko, tudi pismeno, obrnejo na tukajšnji češkoslovaški konzulat radi naslova in ostalih pojasniti.

Naša udeležba na zunanji trgovini Češkoslovaške. Ravnokar se je zaključila uradna statistika o zunanji trgovini Češkoslovaške za leto 1925. Iz te statistike se vidi, da se je v preteklem letu uvozilo iz Češkoslovaške v našo državo blaga v vrednosti 802 milijonov Kč, med tem ko je Češkoslovaška uvozila iz naše države proizvodov v vrednosti 502 milijonov Kč. Potemtakem je češkoslovaški aktivum v trgovini z našo državo dosegel lep iznos 300 milijonov Kč.

Omejitev delokroga ruskih trgovskih zastopstev. Sovjetska vlada je sklenila, da bo v najbližjem času vpeljala velike spremembe v osobju ruskih trgovskih zastopstev v inozemstvu. Centralni odbor pod predsedstvom Džerdžinskega je sestavil posebno komisijo, ki naj nadzira delovanje trgovskih zastopstev v inozemstvu. V Moskvi so ugotovili, da so se izvršile pri več trgovskih zastopstvih v inozemstvu velike pomevne, in ravno tako, da se je napravilo veliko napak pri zamenjavi blaga. Zato hoče sovjetska vlada pravice teh zastopstev v inozemstvu zelo omejiti. Džerdžinskij je kot predsednik Najvišjega gospodarskega sveta stavil predlog, da trgovska zastopstva ne bodo več nakupovala izdelkov kovinske industrije, temveč se bo nakup

ypoveril posebni komisiji. Na isti način bočevo postopati tudi sicer.

Borze v Bolgariji. V Bolgariji so imeli doslej dve blagovni borzi, eno v Varni, drugo v Burgasu. V Sofiji so sedaj ustanovili tretjo. Brž ko bo svojo službo organizirala, bo stopila v neprestano zvezo z vsemi evropskimi in inozemskimi blagovnimi borzami, zlasti pa z onimi trgi, ki so v posrednem ali neposrednem stiku z bolgarsko trgovino.

Borza kavčuka v Newyorku. Da napravijo konec angleškemu monopolu v preskrbi s kavčukom, so 3. februarja ustanovili v Newyorku borzo kavčuka. Tako v začetku ji je pristopilo 207 članov. Borza je tako organizirana kakor ona v Londonu.

Konkurzi v Nemčiji. V januarju je bilo v Nemčiji 1968 konkurzov in 1435 trgovskih nadzorstev. To so najvišje dosežanje mesečne številke.

Prodaja. Dne 12. februarja t. l. se prvi pri direkciji drž. železnice v Ljubljani ofertalna licitacija glede prodaje 2400 kg pepela od bele kovine ter glede prodaje 1721 kg raznih kovinskih stružcev s smetmi mešanimi. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem deljenju te direkcije. Pri gozdarskem referentu poglavarja sreza Prnjavorskega v Prnjavoru se vrši dne 8. marca t. l. ofertalna licitacija glede prodaje okrog 4000 kub. metrov poškodovanega lesa. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Industrija.

Zbor Centrale industrijskih korporacij. Zbor Centrale industrijskih korporacij Kraljevine SHS se vrši 16. t. m. v Beogradu.

Avstrijska elektrotehniška industrija se zmeraj bolj razvija in so postali Amerikanci pozorni nanjo. Sedaj oni sami ponujajo kapital in so se že začela poizvedovanja. Gre za zelo visoko posojilo v znesku 20 milijonov dolarjev.

Indija naroča sladkor na Ogrskem. Za marec in april imajo ogrske tovarne sladkorja veliko naročil za Indijo.

Promet.

Konferenca glede potnih listov. Dne 12. maja se vrši v Zenevi, pod zaščito Društva narodov konferenca glede potnih listov. Na tej konferenci se bosta razpravljali v glavnem dve vprašanji: da se volajša vprašanje kontrole potnih listov na obmejnih postajah in da se za vizum meje plača več od 5 zlatih frankov. Švicarska je dovolila skoro vsem državam (naši seveda ne) dopotovanje v Švico brez potnih listov.

Promet med Poljsko in Nemčijo. Gospodarski spor med Poljsko in Nemčijo se zrcali v številkah druge lanske polovice:

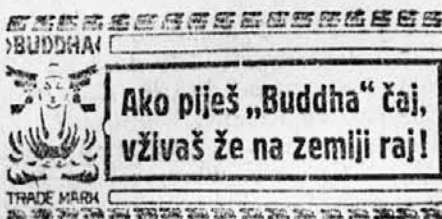
	Izvoz iz Poljske v Nemčijo	Izvoz iz Nemčije v Poljsko	Saldo za Poljsko
Julij	32,0	58,2	- 26,2
Avgust	35,9	23,4	+ 12,3
September	35,8	18,1	+ 17,7
Oktober	36,1	16,0	+ 20,1
November	42,3	19,1	+ 23,2

Vidimo, da gre poljski eksport kljub vsem neugodnim razmeram navzgor. V prvih šestih mesecih leta 1925 je šlo iz Poljske v Nemčijo na mesec povprečno za 54,5 milijonov zlotov blaga, v obratni smeri pa za 59,5 milijonov.

Promet v naših pristaniščih. Po uradnih podatkih direkcije pomorskega prometa v Splitu je znašal v glavnih pristaniščih v prvi polovici 1925: V Splitu uvoz 605.563 stotov, izvoz pa 1.920.883; na Sušaku uvoz 202.176, izvoz 784.700; v Šibeniku uvoz 195.784, izvoz 670.962; v Ogržu uvoz 250.553, izvoz 495.782. Za drugo polovico lanskega leta podatkov še ni, vendar pa je gotovo, da se je razmerje v količini med poedinimi pristanišči spremenilo. To velja zlasti za Split in Sušak, ker je bila sredi lanskega leta odprta liška železnica in spremenjena železniška tarifa. Promet Sušaka bo zato še bolj zaostal za Splitom.

Carina.

Plačanje izvozne carine na petrolejske proizvode v Rumuniji. Po odločbi Generalne direkcije carin v Rumuniji, je pri izvozu petrolejskih proizvodov v cistermah ali sličnih posodah plačati carino od neto teže, t. j. od stvarne teže proizvodov za izvoz.



RAZNO.

V proračunski debati Narodne skupščine se je oglasil k besedi med drugimi tudi predsednik Jugoslovanskega kluba posl. dr. Korošec, ki se je v svojem govoru dotaknil tudi gospodarskih vprašanj, ki so aktualna za Slovenijo. Ugotovil je, da se pri nas davki neusmiljeno, lahko rečemo več kakor rigorozno izterjujejo, kljub temu pa je Slovenija v gospodarskem pogledu zanemarjena in zapostavljena. To velja za vse panoge naše državne uprave. Jugoslovanski klub je pred kratkim apeliral na Narodno skupščino in celokupno javnost, da naj se zmanjšajo bremena v Sloveniji in naj se omili neusmiljena davčna praksa. Našli nismo nikjer odmeva. Ustava sicer določa, da so vse državne davčine enake za vso državo in da se davek plačuje po davčni moči in progresivno, a v tem pogledu se Ustava v Sloveniji ne izvaja. Davkoplachevalci v Sloveniji morajo sami razmišljati, kako organizirati na učinkovit način odpor proti davčni preobremenitvi in sedanjemu izterjevanju davkov. Država ima dolžnost, da pomaga narodu v vseh njegovih težkočah, ni pa njena naloga, da uničuje narode, ki živijo v njej. Slovenija je izmed vseh pokrajin najbolj industrijalna, ker so za to dani vsi predpogoji: prirodno bogastvo, prometna sredstva in kvalifikacija delavstva. V povojni dobi se je industrija pri nas prav lepo razvila in pričakovati bi bilo, da bo tudi država podpirala njen razvoj. Doživeli pa smo ravno nasprotno. Državna industrijska politika stremi za tem, da zatre v Sloveniji vsako industrijo. Naša zemlja je težka in neplodovita. Za to dobiva narod svoj kruh v veliki meri od industrije. Merodajni faktorji pravijo, da dajejo smer industrijski politiki ozirni na državno obrambo. Ozirni na državno obrambo pa ne smejo iti tako daleč, da bi morali zato uničiti ves narod, vse gozdove, vsa prometna sredstva in sploh vse, s čemur bi se mogel okoristiti sovražnik. Industrija v vsaki državi se mora razvijati po načelih ekonomije in prosperitete. Pri nas bi se pa morala industrija razvijati po nazorih militarizma. Radi te industrijske politike imamo v naši državi nad 30.000 brezposelnih industrijskih delavcev. Poleg industrije propada tudi naš kmetijski stan. Prestežite eksekucije i ndolgeve, ki so bili vpisani lanskega leta v zemljiško knjigo. Številke so strašne. Eksekucij je bilo 48.000, dolgov pa vpisanih 50 do 60 milijonov dinarjev. Za prospeh našega narodnega gospodarstva bi potrebovali poleg političnega in kulturnega parlamenta še ekonomsko-socialni parlament, ki bi se volil po stanovih in ki bi imel nalogo, da skrbi za ekonomsko-socialna vprašanja. Vse tisto, kar ljudstvo zahteva, tisto, kar zahtevajo posamezni stanovi, organizacije, vse to ne pride na dnevni red zakonodajnega telesa, temteč gre v koš. Dokler ne spreminimo ustave v tem smislu, je treba vztrajati na tem, da se ustanovi vsaj v čl. 44. predvideni gospodarski svet. — Težak gospodarski položaj in centralistična ureditev države nas boli. Finančni minister bi moral vedeti, kakšne so razmere v Sloveniji. A on jih ne pozna. Če bi jih poznal, potem bi proti Sloveniji drugače postopal. On se nam pa posmehuje in pravi: »Vi ste bogati.« Lahko se propoveduje edinstvo, bratstvo, osvobodjenje, toda ako bo Slovenec pri tem izračunal, da mora vsak Slovenec plačati letno 170 dinarjev neposrednega davka, vsak Srb pa samo 60 Din, fraze o edinstvu in bratstvu ne bodo dolgo učinkovale. V ostalem se je dr. Korošec pečal s političnimi vprašanji. Govor posl. dr. Korošca je vzbudil v naši javnosti splošno pozornost in v našem časopisu različne komentarje.

Za sušasko svobodno zono. Dne 9. t. m. se je vršila na Sušaku konferenca

glede osnovanja svobodne carinske zone na Sušaku. Konferenci je predsedoval g. Mažuranič, načelnik oddelka Trgovske zbornice na Sušaku. Anketi je prisostvoval tudi generalni tajnik zagrebške zbornice g. dr. Adolf Cuvaj, zastopniki zainteresiranih oblastev in gospodarskih organizacij. Glavni referat je imel tajnik zveze trgovcev na Sušaku g. Cerić, ki je v svojem poročilu pobijal vse ugovore, ki so se čuli v zadnjem času proti ustanovitvi svobodne zone na Sušaku. Njegovim argumentom so pritrdili vsi prisotni. Bogdan Durbešić, zastopnik glavn. direktorja »Jadranske Plovidbe«, je govoril proti ustanovitvi take zone. Govornik ne pričakuje od tega nikake pocenitve blaga. Njegovim izvajanjem so navzoči večkrat glasno ugovarjali. Župan Crikvenice izraža bojazen pred nepopoljnimi posledicami ustanovitve svobodne zone za tujski promet. Veletrgovec Olivieri iz Senja zahteva podaljšanje svobodne zone do Karlobaga. G. Marčelja iz Kastva zahteva podaljšanje zone do Kastva. G. Petrinović iz Novega Sada je proti svobodni zoni, a priporoča »punto franco« (svobodno luko) na Sušaku.

Premalo zanimanja kažejo naši kmetovalci in interesenti za kmetijski pouk. Kmetijska šola na Grmu je sredi januarja razpisala sledeče tečaje za praktične gospodarje: živinorejsko - mlekarškega, vinarskega, kletarskega, sadjarskega in tečaj za pridelovanje krme. Ti tečaji bi se imeli vršiti po večini še ta mesec. Do 2. t. m. bi se imeli udeleženci zglasiti, zglasilo pa se jih je do sedaj samo 8, najmanj bi jih pa moralo biti 20. Ta malobrižnost bo imela za posledico, da se taki velevažni in prepotrebni tečaji pri nas ne bodo več vršili, seveda v škodo kmetijskega stanu, ki bo temu sam kriv. Do 15. t. m. se bodo udeleženci še sprejemali od strani ravnateljstva šole za letošnje tečaje, ki so 2-3-dnevni.

Rusko-turška pogodba. Turška zbornična komisija za zunanje zadeve je odobrila prijateljsko pogodbo, sklenjeno z Rusijo.

Zasebni detektivski zavod je otvoril g. Ivan Toplikar, višji kriminalni nadzornik v pokoju, na Rimski cesti 9. To je prvi velikomestni zavod, ki bo sigurno v svojem strogo zaupnem delovanju ustregel najširšem krogom. Vršil bo poizvedbe, izsleditve, nadzorovanja in opazovanja v najrazličnejših zasebnih zadevah. Dalje bo dajal navodila in nasvete kako se obvarujemo pred raznimi zločini. Poslovne ure so od 12. do 16. ure.

Turško gospodarsko leto 1925. Zaključek gospodarske bilance leta 1925 je za Turke prav razveseljav. Produkcija se je bistveno dvignila; izvoz je sicer še zmeraj manjši kot uvoz, a se mu je že zelo približal. Prvo vlogo v produkciji in v izvozu ima tobak. Lani je eksportirala Turčija 26 milijonov kilogramov tobaka v vrednosti nad 46 milijonov turških funtov. Turški funt notira v Zürichu ca. 2.70. Veliko zaslug pri tem imajo mohamedanci, ki so se doselili iz Makedonije. Mnogo so prodali tudi fig in grozdja; fig na primer 49.000 ton v vrednosti 18 milijonov funtov. Izvoz se bo še prav posebno tedaj dvignil, ko bo izpolnjeno železniško omrežje in bo odvoz mogoč tudi iz krajev, odkoder se danes ne spleča. Turški funt je že dolgo časa trden, le prav redko se je malo potresel; ravno s tem se zrcali gospodarski položaj v najboljši luči. Proračun za leto 1926 izkazuje 233.362.000 funtov izdatkov in 218.345.000 funtov dohodkov, kar pomeni napram letu 1925 dvig izdatkov za 80 milijonov in dvig dohodkov za 65 milijonov funtov. Splošno ocenjujejo gospodarski položaj Turčije zelo ugodno.

Antwerp — prvo pristanišče Evrope in tretje pristanišče sveta. Flanci, ki stanujejo v mestu in okoli njega, pravijo Antwerp (ne Antwerpen), Francozi pa Anvers. Departement of Commerce (trgovski oddelek) v Washingtonu je pravkar priobčil primerjevalno statistiko največjih svetovnih pristanišč za leto 1924. Sledeča tabelica nam pokaže prav zanimive podatke. Še pred 20 leti je bil London glede prihajajočih in odhajajočih ladij prvo pristanišče sveta, danes je na petem mestu, in sta ga prekosili dve evropski kontinentalni pristanišči. In kje je Liverpool! Tabela nam kaže vsebino vseh prometujočih ladij v register-tonah a 2.83 m³.

Newyork	37,300.000,
Hong-Kong	35,700.000,
Antwerp	31,300.000,
Hamburg	30,900.000,
London	29,600.000,
Liverpool	24,700.000,
Sangaj	24,700.000,
Rotterdam	22,400.000,
Kobe	22,000.000,
Singapore	20,500.000,

Antwerp koraka na čelu vseh evropskih pristanišč. Zahvaliti se ima za to svojim pristaniškim napravam, ki jih naprestando izboljšujejo in ki bodo v kratkem dosegle trikratno sedanjo kapaciteto. Zato bo Antwerp lahko zadostil vsem zahtevam sedanosti, čeprav tako rastočim, pa tudi zahtevam poznejših dni. Osupne nas tudi promet Hamburga, ki je večji kot londonski. Seveda v vseh teh številkah ni označena tudi vrednost, pa so vendar zelo značilne.

Drobne gospodarske vesti. V žitni seziji 1925/26 bo po cenitvi poljedelskega urada v Washingtonu znašal svetovni pridelek pšenice okoli 4 milijarde bušlov. Tu notri so podatki skoraj vseh dežel, ki pridelujejo pšenico, samo iz Kitajske ne. — Družba surovega jekla na Nemškem je pustila izvozne cene za februar nespremenjene; zvišala se je samo cena železa v palicah od 104 mark na 106, znižala se je pa cena srednje pločevine od 125 na 120 mark. — V zadnjih treh mesecih je bila bilanca ruske zunanje trgovine za 21 milijonov rubljev pasivna. Primerjaj naš tozadevni članek. — V preteklem letu je bilo skupno število konkurzov na Nemškem 11.130, število trgovskih nadzorstev pa 5886; tozadevni številki za mesec december sta 1640 in 1395. — Nemci so otvorili v Črnem morju redne zveze z lastnimi parniki. Ladje obiščejo Odeso, Batum in Novorosijsk. — Izvoz stekla iz Českoslovaške na Angleško stalno in hitro narašča. Ze leta 1923 so ga prodali za 10 milijonov Kš, lani pa za 15 milijonov in letos računijo na 17 milijonov. Pripominjajo pa, da bo s tem izvozom potreba Anglije zaenkrat krita. — Ogrsi so vpeljali zamenjavanje mladih poljedelcev v Nemčijo. Konec marca gre več poljedelcev na Nemško in delajo tam pet do šest mesecev na vzornih kmetijah. Stroški znašajo 3.200.000 ogrskih kron za osebo. — Českoslovaške tovarne škoda bodo otvorile v Aradu (Rumunija) podružnico; tovarno aeroplanov bodo pa Rumuni premestili iz Arada v Braşevo. — Kovinsko kritje obtoka bankoveev Poljske banke znaša po zadnjem poročilu 39.92%. V Nemčiji bodo vpeljali kreditno zavarovanje za eksport. Kreditni kapital 10 milijonov mark. To zavarovanje, pri katerem država z določenimi odstotki jamči za morebitno škodo, po eksportu povzročeno, je v nemškem gospodarstvu nekaj čisto novega. Na Angleškem pa tako zavarovanje že poznajo in je svota vladnega fonda 36 milijonov funtov. — Na Češkem se je svilena industrija zelo dvignila; tako so ugotovili na letnem zborovanju v Kraljevem Gradcu. V tem mestu bodo zgradili v pomladi lastno tovarno za izdelovanje svile. — Poljski petrolejski kartel je začasnó podaljšan do konca tekočega leta. — Od 7. do 13. marca bo na Dunaju mednarodni velesejm. V pošteev pridejo lastna sejska palača, rotunda in nekdanji »Hofburg«. — V Londonu se bodo pričela pogajanja o mednarodni ureditvi delovnega časa. Udeležili se jih bodo zaenkrat belgijski, francoski, nemški in italijanski zastopniki. Gre v prvi vrsti za enotno razlaganje Washingtonskega dogovora o osemurnem delavniku in o skupnem postopanju. — Na Češkem je toliko denarja, da banke previškov ne morejo porabiti in jih skušajo naložiti v inozemskih posojilih; temu se pa upira bančni urad. — Svetovne zaloge sladkorja cenijo na 3.840.000 ton; pretekli mesec jih je bilo 3.400.000 ton, pred letom dni pa 3.060.000 ton. — Konec novembra lanskega leta so znašale hranišne vloge v Zedinjenih državah v ca 900 bankah 8003 mil. dolarjev, konec decembra pa 8082 milijonov dolarjev. — Monopol v dobavljanju kavčuka ima sedaj Velika Britanija. O tem je »Trgovski list« že pisal. Proti temu monopolu nastopa seveda najbolj ameriška Unija in je poslala sedaj na zveze kavčuka v 36 deželah okoliščnic, kako bi se dalo nastopiti proti Veliki Britaniji. Ameriške Zedinjene države napravijo na leto 80-90% vseh avtomobilov na svetu in je torej lahko

umljivo, da jim je vprašanje kavčuka zelo pri srcu. — Zaenkrat Francija ne bo zvišala carine; govorili so od 30 odstotnem povišku. — Promet, ki gre iz jadranskih pristanišč ven, se je v začetku tekočega leta zopet zgostil; glavno vlogo imajo velike parobrodne družbe. Tvrda Cosulich je na primer svojo bombažovo progo v Mehiko tako uredila, da gre vsakih štirinajst dni parnik tja. V Južni Ameriki pristanejo njeni parniki sedaj tudi v Montevideo. Tržaški Lloyd je poleg subvencioniranih prog v Indijo in na Kitajsko vpeljal tudi prosto vzporedno vožnjo. Vožnja iz Trsta v Madras traja sedaj 48 dni, v Kalkuto pa 51. Beremo tudi, da so železniške uprave sporazumno s parobrodni družbami vozni red in hitrost pošiljanja izredno zboljšale. **Prim. boj med Hamburgom in Trstom.** 15. decembra v Srednji Evropi oddan zavoj je imel naslovljenec v Asuanu (Egipt) že pred Božičem v rokah.

Ljubljanska borza.

sreda 10. februarja 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921, den. 67, bl. 79; Loterijska državna renta za vojno škodo, den. 278, bl. 282; Zastavni listi Kranjske deželne banke, den. 20, bl. 22; Kom. zadolžnice Kranjske dež. banke, den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica d. d., Celje, den. 200, bl. 204; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, den. 200; Merkantilna banka, Kočevje, den. 100, bl. 105; Slavenska banka d. d., Zagreb, den. 50; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana, den. 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana, bl. 125; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana, den. 110; Stavbna družba d. d., Ljubljana, den. 90, bl. 100; »Sešir«, tovarna klobukov d. d., Skofja Loka, den. 115, bl. 120. **Blago:** Hrastovi plohi, neobrobljeni, 90, 110, 130 mm, od 2.50 do 4 m, od 20 cm napr., feo meja, 1 vag., den. 1050, bl. 1050, zaklj. 1050; hrastove podnice, 43 mm, 2.65 m, 33 mm, 2.80, od 18 do 30 cm, feo meja, bl. 1400; hrastovi pragovi 1.80, 1.8-1.8, bl. 22; hrastovi pragovi 2.40, 1.8-2.3, feo meja, bl. 57; trami od 3-3 do 5-6, od 4 do 10 m, feo vag. meja, bl. 345; bukovni plohi, parjeni, 60, 70, 80 mm, Ia, od 2.50 m naprej, feo meja, den. 1000; brstovi neobrobljeni plohi, od 90 cm deb. naprej, od 3 m dolž. napr. in 25 cm em šir. napr., zdravi, I., II., feo meja, den. 1100; bukovni hlodi od 30 cm prem., od 2 m dolž. napr., I., II., feo nakl. post., den. 200; les za celulozo od 1 m dolž. napr. in 9 cm prem. napr., feo meja, den. 200; pšenica bačka, 77 kg, 2% prim., feo v. bačka postaja, 1 vag., den. 300, bl. 300, zaklj. 300; pšenica bačka, 76 kg, feo bačka post., 1 vag., den. 297.50, bl. 297.50, zaklj. 297.50; pšenica domača, feo vag. prekm. post., bl. 315; pšenica sremška, feo vag. nakl. post., bl. 290; koroza, žasu prim. suha, gar. zdrava do namembne postaje v Sloveniji, feo slov. post., 1 vag., den. 152, bl. 152, zaklj. 152; koroza, žasu primerno suha, z gar. zdravega prispetja do slov. post., par. slav. post., pol vag., den. 125, bl. 125, zaklj. 125; koroza inzulanka, ved kot žasu prim. suha, feo vag. prekm. post., bl. 167.50, koroza drob., feo vag. medjim. post., bl. 167.50; koroza drobna, feo vag. bačanska postaja, za III, bl. 140; koroza umetno sušena, feo vag. bačka post., bl. 142; koroza umetno sušena, feo Postojna tranz., bl. 182.50; koroza stara, par. bačka postaja, den. 153; ječmen, 62 kg, feo vag. bačka postaja, bl.

155; ječmen spomlad., pivovarn., 66-77 kg, par. Ljubljana, bl. 260; oves srbski, feo Ljubljana, bl. 215; oves rešetani, feo slov. postaja, pol vag., den. 190, bl. 190, zaklj. 190; ajda domača, feo vag. prekm. post., bl. 260; rž domača, feo vag. prekm. post., bl. 210; proso rumeno feo vag. prekm. post., post., bl. 210; proso rumeno, medjim., feo Ljubljana, bl. 220; otrobi drobni, pšenični, feo vag. nakladalna postaja Vinkovci, bl. 115; otrobi drobni, pšenični, par. Ljubljana, bl. 140; ječica, zlatorumena, feo vag. dol. post., den. 250; slivovka bosanska bos., gar. 25%, 100-črtna, neotrošar, feo vag. postaja Brčko, bl. 3200; slivovka srbska, gar. 50%, feo vag. Postojna tranz., (sod posebej), bl. 1600; Ia Portlandement »Salona-Tours«, feo vag. Solin: v jutavrečah po 50 kg, bl. 40; v papirnatih vrečah po 50 kg, bl. 45; v sodih po 150, 180, 200 kg, bl. 52.50.

TRŽNA POROČILA.

Mariborsko sejmsko poročilo. Prignalo se je 13 konj, 11 bikov, 193 volov, 430 krav in 11 telet; skupaj 658 glav. Povprečne cene za različne živalske vrste na sejmu dne 9. II. 1926 so bile sledeče: debeli voli 1 kg žive teže 7.50 do 8 Din, poldebeli voli 7 do 7.25, plemenski voli 6 do 7.50, biki za klanje 5.25 do 7.50, klavne krave debele 7.50 do 8.50, plemenske krave 6 do 7, klobasariče 3.50 do 5, molzne krave 6.50 do 7.50, breje krave 6.50 do 7.50, mlada živina 6.25 do 8, teleta 10.75. Prodalo se je 258 glav, od teh za izvoz v Nem. Avstrijo 14, v Italijo 32. Mesne cene: Volovsko meso, meso bikov, krav in telet 8 do 19; teleče meso 12.50 do 20; svinjsko meso sveže 12.50 do 27 Din.

Slanina in mast na tržaškem trgu. Cene domače prekajene slanine so navedovale za 50, severoameriške za 20 lir, a domačega loja za 100 lir pri 100 kg. Mast je ostala neizpremenjena. Notirala je: emilijska bela mast v mehurjih 950 do 1000 lir, severoameriška centrifugirana v sedih 880 do 950, domača 750 do 820, prvovrstna umetna mast za kuho 600 do 650. Prekajena domača slanina 1000 do 1200, severoameriška v zabojih 900 do 980. Loj domači 520, francoski 500 do 540. Margarina I. 750 do 850, II. vrste 650 do 700. Kokosova mast v sodih 540 do 600 lir za 100 kg.

Evropski vinski trg. Na inozemskih vinskih tržiščih vlada precejšnje mrtvilo, tako tudi v Franciji, Španiji. Avstrijski vinski trg ogroža pomanjkanje likvidnega denarja. Isti položaj se opaža tudi v Nemčiji. Na Češkoslovaškem si izvozne države zelo konkurirajo. Grška ne more oddati niti svojih najboljših vin. V Italiji vlada popolno mrtvilo, v Piemontu, Emiliji, Markah in v Puliji. Zivahnješa je kupčija v Abrucih, Kampalniji, Kalabriji in Siciliji. Cene ne izpremenjene v Julijski krajini tako za domača, kakor za vina iz starih pokrajin.

Dunajski goveji sejem (8. t. m.) Dogon 2026 komadov; od tega iz Jugoslavije 132 glav. Cene poskočile za 5 do 10 grošev pri kg. Za kg žive teže notirajo:

voli I. 155 do 1.80 (izjemno 1.85 do 2.15), II. 1.20 do 1.50, III. 1.10 do 1.15, biki 1.15 do 1.55, krave I do 1.40 (1.55), slaba živina 0.60 do 1 šiling.

Rezultati semnja za kožuhovino v Ljubljani. — Lisice. Blago zelo mešano, večina domača, nekaj tudi hrvatske, dalmatinske in bosanske. Lepih kož je bilo na trgu malo, ker so bile že poprej prodane v detajlu. Cene so se gibale od 215 do 305 Din, odvisno od gorske ali poljske provenijence. Srednja cena za Ia 254 Din, IIa, to je letna roba, 127 in terca (škarti) po 63.50 Din. Prodanih 25 partij po povprečno 25 komadov. Po kvaliteti je bilo: Ia 67%, IIa 23%, IIIa 10%. — Kune belice. Trg slabo založen, vendar dobra kvaliteta. Veliko dalmatinskih. Cene so se gibale od 625 do 730 Din. Srednja cena za Ia 672 Din. Cene odvisne od provenijence, velikosti, časa plena in konzerviranja (sušenja). Po kvaliteti je bilo: Ia 84%, IIa 9%, IIIa 7%. Prodanih 6 partij, vsaka povprečno po 25 komadov. — Kune zlatice. Malo blaga, vendar dobro. Večina iz Štajerske. Cene od 766 do 910 Din. Srednja cena 864 Din. Kvaliteta: Ia 83%, IIa 11%, IIIa 6%. Prodanih 6 partij po ca 25 kosov. — Dihurji. Malo blaga. Cena 185 Din. Po kvaliteti: Ia 50%, IIa 25%, IIIa 25%. — Jazbeci. Malo blaga. Kvaliteta slaba (povprečno): Ia 40%, IIa 35%, IIIa 25%. Cena 61 Din za Ia. — Polhi. Veliko blaga. Slabo sušeno. Cena povprečno 4 Din. — Zajci. Malo blaga. Cena 22 Din za Ia. Zimskih Ia 50%, IIa 30%, IIIa 20%. — Srne. Malo blaga. Notirale po 31 Din. — Divje koze. Malo blaga. Notirale po 55 Din. — Volkovi. Lepo blago. Notirali od 299 do 315 Din. Srednja cena 304 Din. — Divje mačke. Srednja kvaliteta in kvantiteta. Ia ca 80%, IIa ca 20%. Cena 85 Din. — Veverice. Zelo slabo letno blago v splošnem. Cena za Ia 41 Din. — Krui. Lepo blago. Cena 3 dinarje. — Domače mačke. 20 Din. — Domači zajci. 5 Din. — Dosežene cene zelo lepe in za ca 40% višje kot v detajlni prodaji. Za prihodnje leto v veliko večjem obsegu za celo državo, če bo zanimanje v vseh pokrajinah. Kasneje za cel Balkan. Organizacija se bo izpopolnila od zadnjih detajlov, vendar princip ostane. Letos se je aukcioniralo za 119 prodajalcev. Kupcev je bilo 42. (SHS, Nemčija, Avstrija, Italija, Švica.)

Dunajska borza za kmetijske produkte (8. t. m.) Nižji tečaji na ameriških borzah koncem minulega tedna so vplivali na dunajsko tržišče. Kupčija je bila malenkostna. Spričo neznatnega prometa so ostale cene nominalno neizpremenjene. Notirajo vključno blagovno prometni davek brez carine za 100 kg v šilingih: pšenica domača 41 do 41.50, madžarska potiska 45 do 47.50; tuščica 20.75 do 21.75; oves domači 28 do 29.50.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 9. februarja t. l. ponudbe za dobavo 50 komadov varnostnih stekel, za dobavo 2000 komadov smolnatih bakelj, za dobavo 2.500 kg cunj; do 16. februarja t. l. za dobavo 90 kub. metrov borovega mostovnega lesa; do 23. februarja t. l. za dobavo jeklenega orodja. — Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Vrtniku sprejema do 20. februarja t. l. ponudbe za dobavo 100 plošč črne pločevine 1000×2000×1 mm. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 18. 19. in 20. februarja t. l. glede dobave drv in premoga pri intendanturi III. armijske oblasti v Skoplju, pri komandah mesta v Berovu, Pehčevu, Kočanima, Kratovu, pri intendanturi bregalničke divizijske oblasti v Štipu, pri komandah mesta v Valandovu, Kavadaru, Strumici, Krivi Palanci, Carevem Selu, Radovištu. — Dne 20. februarja t. l. pri intendanturi III. armijske oblasti v Skoplju glede dobave 175 komadov železnih sodov. — Dne 22. februarja t. l. pri intendanturi Vrbaske divizijske oblasti v Banji Lukij, glede dobave 235.000 kg ovsa. — Dne 22. do 26. februarja t. l. glede dobave govejevega mesa za čas od 1. aprila do 1. oktobra 1926 in sicer: Dne 22. februarja pri intendanturi komande savske divizijske oblasti v Zagrebu (dnevna potreba 2200 kg); dne 23. II. pri komandi vojnega okruha v Varaždinu (dnevno ca. 700 kg); dne 24. II. pri komandi mesta v Čakovcu (dnevno okrog 190 kg); dne 25. II. pri komandi vojnega okruha v Karlovcu (dnevno okrog 690 kilogramov); dne 26. II. pri komandah mesta v Kraljevcu (dnevno okrog 120 kilogramov), v Donji Lendavi (dnevno ca. 30 kg), v Murški Soboti (dnevno ca. 30 kg). — Dne 1. marca t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 168.900 kg raznega fasonskega, 18.500 kg okroglega specialnega in 25 tisoč 100 kg drobnogrnatega železa. — Dne 3. marca t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 20.000 kilogramov bombaža za čiščenje, dne 4. marca t. l. pa glede dobave železa, žice in žbljev. — 38. pešad. polk »Njegošev« v Cetinju potrebuje 1.500 komadov pločevinastih jedilnih skledic od tričetrt do enega litra vsebine. (Znotraj belo emajliranih) in 1.500 komadov koračev za vodo do en četrt litra vsebine. Interenti naj takoj pošljejo svoje ponudbe z vzorci zgoraj omenjeni komandi. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesantom na vpogled. — Predmetni oglasi z natančnejšimi pogoji so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

GROM

D. Z. O. Z.

carinsko posredniški in spedijski bureau

LJUBLJANA

Kolodvorska ul. 41

Naslov brzojavkam:

„GROM“

Podružnice:

MARIBOR, JESENICE, RAKEK.

Telefon interurban:

štev. 64

Obavlja vse v to stroke spadajoče posle najhitreje in pod najkvalitetnimi pogoji.



Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

TISKARNA „MERKUR“

Trg. - ind. d. d.

LJUBLJANA

Telefon št. 552

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠT. 13

Tiska časopise, knjige, posetnice, brošure, letake, cenilke, pravila itd. itd.

Lastna knjigo-veznica

Veletrgovina

A. SARABON

v Ljubljani

prilporeča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje moko in deželne pridelke raznovrstno rudninsko vodo

Lastna pražarna za kavo in mliu za dišave z električnim obratom.

CENIK NA NAZPOLAGO!

Naročajte „Trgovski list“!

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

prodaja

PREMOG

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo, kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter prilporeča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikele.

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 15, II. nadstr.



KJE SE KUPI?

Le pri tvrdki

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi. Najboljši živalni stroj za rodbosko ali obrtno rabo, svetovno znanil znak Gräzner - Adler - Phönix. Istotem posemorne dele za stroje in kole, igle, olje, jermena, prevrnitka. Poup o vezonja na stroj brezplačen! — Večletna garancija! Ne veliko! Ne malo!

Galanterija! ter modne blago, pletenine, nogavice, sukane, vezonine, gumbe modne biserne in druge, palice, nahrbtnike, nože, jedilne orodje, škarje itd. se dobi najugodnejše pri

Josip Petelinc

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika. Na veliko! ob vodi. Na malo!